

Tenslotte zij de aandacht der lezers gevestigd op het nog voorkomen van verscheidene soorten dezer groep die hier niet genoemd werden. Deze dieren zijn òf zeldzaam voorkomend òf nieuw zooals de onlangs door Majoor Ouwens conservator zoölogisch Museum te Buitenzorg voor Java nieuw opgemerkte *Rana hoosii*. *)

Vorenbedoelde exemplaren worden gaarne door het Museum te Buitenzorg ontvangen. Op 's lands kosten kunnen zij verzonden worden in blik of flesch, ondergedompeld in formaline 2 $\frac{1}{2}$ à 3 $\frac{0}{10}$.

Buitenzorg, Febr. 1915

B. S.

DE GROT GOEWÁ-LÁWÁ BIJ NGALEAN.

De lezer gelieve mij in gedachten te volgen naar eene streek, waarvan men wegens hare ligging tusschen twee, sinds menschenheugenis dicht bevolkte en gecultiveerde gebieden n. l. de Prágávallei der oude Residentie Kědoe en de alluviale vlakte van Kěndal, zou aannemen, dat ze overbekend was, tot waar echter inderdaad slechts weinig Europeanen en dan meestal dezulken, die er voor zaken *moesten* zijn, doordrongen. Ik bedoel de Bedjen'sche bosschen, liggend in het district Tjandirátá (Residentie Kědoe) en in het noorden en oosten grenzend aan de afdeeling Kendal der Residentie Sěmarang. Een oud-planter, die hier meer dan 30 jaren woont, vertelde mij vaak hoe huiverig woest het er voor weinig tientallen jaren nog was, hoe de wilde dieren de oerbosschen onveilig maakten, zoo zelfs, dat hij zijn perceel alleen na een langen rit over nauwelijks vindbare paden kon bereiken. In het Semarang'sche is spoedig verandering hierin gekomen, doordat bijna alles in erfpacht werd uitgegeven, terwijl de rijke djatibosschen onder beheer van het Boschwezen spoedig een, uit commercieel oogpunt, aangenamer aanzien kregen. Hoewel er ook in het Kědoe'sche reeds veel meer bevolking en dus meer onoordeelkundige vernielzucht wordt aangetroffen, kan men nog vele uren door maagdelijke oerbosschen kuieren. Er zijn eenige, hoewel primitieve, wegen aangelegd, hoofdzakelijk ten behoeve der ook tot hier doorgedrongen, maar nu nagenoeg weder opgegeven Gouv. koffiecultuur. De wilde dieren ontmoet men weliswaar zeldzamer, maar verdwenen zijn ze nog niet. Een ijverig erfpachter-jager bij Bedjen schiet en vangt (in vallen) nog herhaaldelijk gewone en zwarte panters, wilde honden, Kidang's, af en toe herten, stekelvarkens, schubdieren, maar vooral enorme hoeveelheden wilde zwijnen, verder veel kleingedierte, waaronder boschkippen en duiven, gedachtig aan den vermeenden plicht van den alledaagschen mensch, om al 't levende in den kortst mogelijken tijd naar de andere wereld te helpen.

Ik was eenige malen in de gelegenheid, die bosschen te doorkruisen, verzamelde enkele planten, maar was niet in staat, de bijzonder rijke flora te doorgronden. Moge het aan anderen gegeven zijn, dieper in deze natuurschatten door te dringen. De hoogte boven zee (100—700 M.) maakt dat men hier naast de gewassen der laaglanden reeds de flora van het lage gebergte aantreft. De soortenrijkdom is zoo enorm, dat er aan eene opsomming, ook maar der merkwaardigste planten, niet te denken valt. Dat ligt ook niet in mijn bedoeling; ik wilde het hebben over het, ook voor den niet-plantkundige, zelfs niet-natuurkundige, interessante natuurwonder, de grot in de kalkrotsen.

*) Heeft VAN KAMPEN in 1909 niet reeds, omtrent 't voorkomen van *Rana Hosii* BLGR. op Java, medegedeeld?
Red.

Tusschen den Goenoeng Prahoe en Goenoeng Oengaran loopt een, deze beide bergen als 't ware verbindende reeks van heuvels of kleine bergen, tot ruim 1000 M. hoogte boven zee. Naar het mij schijnt, hebben deze hun ontstaan te danken aan een groote scheur in de aardkorst, die in de richting van den eenen naar den anderen der 2 genoemde bergen, opbrak. Erosie *) heeft naderhand eensdeels diepe ravijnen erin uitgeschuurd en op andere gedeelten groote hoeveelheden puin, in samenstelling en hardheid zeer uiteenwijkend, gedeponerd. De Goenoeng Prahoe braakte daarover massa's tuf en vulkanisch slijk uit, die hier vaak in kogelvorm gevonden worden, zoodanig, dat om een harden kern een minder harde laag als 't ware gerold is, tot het geheel de grootte van meerdere kubieke meters heeft bereikt. Bovendien zijn duidelijk te herkennen de sedimentaire **) afzettingen uit vroegere aardperioden, die door opheffing aan het daglicht gekomen zijn. Er boven op liggen in talrijke verscheidenheid klastische steensoorten, ***) die vooral aan de rivieren schilderachtige tafereelen tooveren; dan vindt men er leisteenen, waaronder zulke die als wetsteenen geëxploiteerd worden, terwijl onder deze de kalksteen komt. Deze laatste treedt vooral aan den dag in een steilen wand, die zich over een groote lengte uitstrekt van den noordoostvoet des Prahoe's bij Soekaredjã tot in de nabijheid van of voorbij Bodja. Op eenige plaatsen hebben rivieren zich een bed erin gegraven, zooals de Kali Bodri en de Kali Logoeng, of storten er van den rand omlaag, b. v. de Kali Tjoeroeg. Ik acht het wel de moeite waard, hier even bij stil te staan. In vroeger jaren zag ik van uit de boot tusschen Pekalongan en Semarang een zilverglanzenden stip tegen de heuvels in het binnenland, waarvan ik vermoedde, dat het een waterval moest zijn. Ik was dat vergezicht lang vergeten, toen ik in deze streek aan 't scharrelen, eens door een inboorling attent werd gemaakt op een waterval bij de desa Pateantjoeroeg. Deze bleek gemakkelijk te bereiken: tot genoemde desa loopt een goede, hoewel nog niet geheel verharde weg van uit Soekaredjã, terwijl de waterval slechts enkele minuten van de woning van den Assistent-Wédânã van Pateantjoeroeg ligt. Genoemde Inlandsche beambte had mij, bang zijnde dat hij uit beleefdheid mede moest, den tocht eerst afgeraden: „niet de moeite waard!” maar ten slotte toch een oppas meegegeven. En wat zag ik? nog weinig natuurtafereelen hebben een zoo diepen indruk op mij gemaakt. In eens schoot mij de zilveren stip van vroeger te binnen, dat was deze waterval. Jammer, dat de schilderachtige natuur eromheen door het factotum „bevolking” reeds erg gehavend is. De door mij opgenomen stereoscoop beelden verwekten de bewondering van iedereen die ze zag. De rivier Tjoeroeg stort zich in twee (of drie?) groote en meerdere kleine vallen uit eene hoogte van \pm 450 M. boven zee, ruim 100 M. omlaag; de bovenste en schoonste der vallen komt (van beneden gezien) uit een ondiep ravijntje over een vooruitstekenden conglomeraat-rots ****) over eene breedte van \pm 10 M. te voorschijn en vormt, bij hoogen waterstand, een breeden sluier van naar schatting 30 M. hoogte. Waar het water den grond weder raakt, liggen stapels reusachtige blokken van dezelfde steensoort als waaruit de wand bestaat. Langs een oud pad verder afdalende, onder overhangende rotsen heen, bereikte ik een gedeelte, waar de losse grond aan den steilen wand een verder afdalen niet wenschelijk maakte. Van daaruit zag men een tweeden waterval, waarschijnlijk even

*) Uitslijpende werking van stroomend water op gesteenten.

***) Alle gesteenten, die terug te brengen zijn tot de een of andere afzetting noemt men *sedimenten*. *Chemische sedimenten* zijn uit een oplossing neergeslagen, alle overige noemt men *mechanische*.

****) Sediment uit brokstukken (hoekige of ronde) van een of meer gesteenten bestaande.

*****) Sedimentair maar uit afgeronde brokstukken bestaande.

hoog als de bovenste; de watermassa was echter hier nauw bij elkaar gedrongen. De steensoort is, voorzoover nategaan was, lei of kalk. Van boven, dicht bij het dorp Patean tjoeroeg, heeft men een verrukkelijk vergezicht over de vlakte. Het dal van de Kali Tjoeroeg, die dan Kali Bloekar heet, met de oogen volgend, vallen spoedig bij een dorpje, Tjiploek geheeten, met dakijzer gedekte gebouwen op, die aan de Dordt'sche Petroleum Maatschappij behooren; iets verder, achter een ± 180 M. boven zee gelegen heuveltje met name Goen. Gilikelor, ziet men tusschen de desa's Këbondalëm en Pakoentjen de Bodri-rivier. De Kali Tjoeroeg ontvangt het grootste gedeelte van zijn water van den Goenoeng Prahoe, evenals de Kali Logoeng; beide loopn nagenoeg evenwijdig tot in de nabijheid van Patean tjoeroeg, waar de laatstgenoemde niet, zooals zijn kameraad, van het plateau afstort, maar zich erboven een bed gegraven heeft, steeds oostwaarts voortvloeiend en bij Ngalean eerst naar het noorden ombuigt en dan in het steeds dieper wordend ravijn tenslotte door de, tot op de kalkrotsen vernielde wand, breekt, om spoedig in de vlakkere streek ± 100 M. boven zee in de Bodririvier te worden opgenomen. Laatstgenoemde ontstaat iets hoogerop uit de samenvloeiing van de Kali's Waringin (of Ringin?) van den Zuidwest- en West-Oengan en den Loetoet, die zijn oorsprong vindt aan den Noord-Sëndårå (vlak naast Kali Prågå) en zijn meeste water ontvangt van de Oosthelling der Goenoeng Tlrep en den Zuid-Oost-Prahoe. Het dal van den Loetoet is over 't algemeen zeer romantisch, maar dan ook moeilijk te begaan of te bereiken. Een zijner zijrivieren, de Troetjok, van den Goenoeng Prahoe komend, boven Rëdjåsari, vormt tusschen 1000 en 1200 M. bov. zee drie prachtige watervallen, waarvan de bovenste, de hoogste, die ik tot nu op Java zag, meer dan 45 M., eenen, vooral na een flinken regen aan den Prahoe, kolossalen waterstraal, zonder in de rots door te dringen. omlaag stort. De lucht-beweging was bij een mijner bezoeken reeds op ± 50 M. afstand van den voet zoo sterk, dat de ademhaling uiterst moeilijk werd; het verstuivende water veroorzaakte fraaie regenboog effecten, die duidelijk op de foto's kwamen.

Het vorenstaande zoude ter oriëntering dienen. Ik was zoeven aangekomen op de plek, waar zich de Kali Lagoeng door de kalkrotsen gewoeld heeft. Daar nu ligt een stukje natuur, dat in de eerste plaats mede als natuur-monument beschermd behoorde te worden. Door de nauwe kloof met ruim 50 M. hooge, hoewel niet altijd loodrechte wanden treedt de rivier op iets vlakker terrein; de bedding ligt vol steenen van alle grootten, de eilandjes in de rivier, de oevers en de terrasvormige uitsteeksels der wanden zijn dicht begroeid met eene wonderbare vegetatie. Hier vindt men de in bloei zoo fraaie Redjåså-boomen (*Elaeocarpus grandiflorus* Sm.), met het uitgebreide wortelstelsel phantastisch de rotsen tot in het water overtrekken. Ook elders zag ik deze boomsoort bijna uitsluitend aan rivieroevern met kalkhoudenden grond of gesteente. Hier bevindt zich aan den voet eener loodrechte, bijna 40 M. hooge kalkwand, ongeveer 15 M. boven en 50 M. van den rechter rivieroever de grot, waaraan dit opstel zijn titel ontleent. De ingang is ± 4 M. breed en zóó hoog, dat men al bukkende, erin komen kan. Nauwelijks binnen wordt de hoogte zoodanig, dat recht op loopn mogelijk is. De lage ingang wordt veroorzaakt door afgestort puin, waaronder ook een groote steen is. Verhalen gaan rond en worden natuurlijk door zoogenaamde ooggetuigen bevestigd, dat huiverachtig-groote slangen boven den ingang loeren; men spreekt zelfs in verband hiermede van de „slangengrot”. 't Is mogelijk; de vele duizenden, ik mag misschien wel zeggen: millioenen vlermuizen, welken de grot overdag een rustplaats aanbiedt, zullen het indolente slangenvolk wel lokken; ik was er driemaal, maar heb met den besten wil geen slang kunnen vinden. Eens vond ik een voetspoor, dat waarschijnlijk door een panter veroorzaakt was, terwijl aan

den wand talrijke krassen veroorzaakt door de klauwen der wilde honden, die in een kleiner diep hol, welks ingang \pm 2 M. hooger en op zij van den grot ingang ligt, een schuilplaats vinden, zichtbaar zijn. Bij 't binnengaan in de eigenlijke grot liet ik door de koelie's in de haast vervaardigde flambouwen voorop dragen. Beter ware een goede acetyleenlamp. Reeds na eenige meters te zijn binnengedrongen, voelt men de lucht hoe langer, hoe warmer worden, zoodat spoedig het zweet iemand van het lijf loopt. De stank der reuzenmenigten vleermuizen wordt onuitstaanbaar en wie dan den moed nog niet reeds verloren heeft, verliest zijn evenwicht door de vleermuizen, die eerst naar achteren vluchten, aldaar alarm sloegen, om dan door de achtersten weder naar buiten geperst te worden. Daarbij maken ze een leven, dat hooren en zien (voor zoover dat laatste in de dikken mist nog mogelijk mocht zijn) vergaat. Pats! daar gaat dan gewoonlijk de door den koelie ter bescherming omlaag gehouden fakkel uit en wie nu nog durft verder te gaan, ik niet. De andere begeleiders waren vaak reeds eerder ervan door gegaan. In de richting van den ingang zag men een flauwe schemering. Eens was ik op die vlucht werkelijk erg geschrokken: Van een der koelies hadden de kwelgeesten den hoed af gegooid; terwijl hij daarnaar zocht, liep ik hem tegen het lijf en dacht waarachtig, dat het een panter was. Een geluk voor hem was, dat hij op mijn stok-scherm uitvallen duidelijk menschachtig reëgeerde.

De grond op den bodem der grot is een stofachtig, zeer los zand, dat weinig sporen van uitwerpselen draagt. Ik meende dat toe te kunnen schrijven aan het feit, dat de vleermuizen dezer grot phytophagen (planteneters) zijn. Ze behooren tot de kalongachtigen en zouden kunnen heeten: *Hantharpyia amplexicaudata* GEOFFR. Hoewel ik er verscheiden gevangen had, waarbij ik ondervond dat ze flink bijten, herinner ik me hun voorkomen niet goed meer. Door de rustverstoring opgeschrikt, vlucht een groot gedeelte der grotbewoners naar buiten, zoodat spoedig leven in de boomen komt. Dan ziet men vaak roofvogels hun aandeel komen opeischen. Behalve opnamen uit de naaste omgeving, die goed slaagden, trachte ik er eenige binnen in de grot te maken bij „Blitzlicht”. De resultaten waren zoo, zoo! het beslaan van lens en platen, dat zeer hinderlijk bleek, werd zooveel mogelijk voorkomen, door die hulpmiddelen in de grot op temperatuur te laten komen. Op een der opnamen was het grotgewelf met de eraan hangende vleermuizen tamelijk goed hoewel flauw zichtbaar, echter niet verder als eenige meters van de lens. Hieraan kan de oververzadigde lucht schuld hebben gehad. De diepte der grot schijnt onbekend, en voorzoover ik te weten kon komen, is niemand dieper erin doorgedrongen als hoogstens 100 M. Het door mij betreden gedeelte was horizontaal, verwijdde zich eerst tot ongeveer 6 M. breedte bij 2 M. hoogte en werd dan weer iets nauwer. Ik neem als oorzaak van het ontstaan der grot aan een onderaardsche waterloop, b. v. van de kali Logoeng, voordat deze, na herhaaldelijk verstopt raken van den onderaardschen loop, door de rotsen brak.

De Javanen kennen natuurlijk ook eene legende, op deze grot betrekking hebbend. Ik teekende de gegevens daarvan op, waarbij mij iemand, die de grot eens met mij bezocht en geen oningewijde in de Javaansche mytologie is, veel hulp verleende. Curiositeitshalve en omdat ik vermoed dat het verhaal buiten weinig bekend is, laat ik het hier volgen:

In de grot Goewå Kiskëndå (de tegenwoordige Goewå låwå) had de koning der reuzen, genaamd Maëså Soerå, zijn rijk dat, naar het gerucht liep, nog grootscher en schooner als de hemel zelf zoude zijn. Het rijdier van dien koning had het lichaam van eenen stier maar het hoofd eens menschenreuzen. De machtige vorst was in de geheele omgeving gevreesd wegens zijne ruwheid: onverbiddelijk plaagde en pijnigde hij de bewoners der buurstaten, ja zelfs het hemelsche rijk (de Soerålåjå) bedreigde hij meerdere malen en zijn

voornemen was, één der hemelnimfen als echtgenoot te verwerven. Deze, noch haar vader, wilde echter van zoo'n verbintenis iets weten. Ten einde raad, hoe zich tegen den met vele bovennatuurlijke gaven en groote macht begiftigden vorst verder te beschermen, vaardigde de vader der nimf eenen oproep uit, voor de dapperen der aarde, waarin hij aan diengene, die koning Maëså Soerå onschadelijk wist te maken, zijne dochter, de hemelnimf als echtgenoot aanbod. Na eenigen tijd meldden zich twee jongelingen, broeders, van den machtigen stam der apen, aan, teneinde met den reus te kampen. Ze heetten Soegriwå en Soebali en bezaten eveneens veel bovennatuurlijke gaven, waarmede ze reeds vele wonderen verricht hadden. Zij namen het besluit, om zich naar de grot Kiskëndå te begeven en den reuzenvorst te doden. Dat laatste gelukte hun ook, maar telkens keerde na korten tijd de vorst weder tot het leven terug, maar durfde toch tenslotte de grot niet meer te verlaten, een bewijs, dat er wel een mogelijkheid moest bestaan, dat hij gedood zoude kunnen worden. Door een toeval vernamen ze ook, dat de reus alleen buiten de grot de levensgeesten terugkreeg. De broeders maakten de afspraak, dat alleen Soebali de grot zou binnen dringen en den reus doden. Weder buiten gekomen zouden ze de grot met een grooten steen afsluiten. Mocht echter behalve een roode ook een witte vloeistof (de apen hadden n. l. wit bloed) uit den ingang treden, dan moest de buiten wachtende broeder den ingang met den steen sluiten zonder op Soebali te wachten, want deze zou in dat geval ook gedood zijn. Na verloop van eenigen tijd zag nu Soegriwå werkelijk rood en wit vocht uit de grot vloeien en, niet beter wetende, dan dat zijn broeder gedood was, sloot hij den ingang volgens afspraak. (Zooals boven reeds ergens medegedeeld, ligt voor den ingang een steen, die waarschijnlijk aan de legende niet geheel vreemd is). In werkelijkheid was echter de witte vloeistof de hersenmassa van den nu voorgoed verslagen reus en Soebali leefde, maar kon niet meer eruit. Daar hij de werkelijke reden niet vermoedde, geloofde hij door zijnen broeder smadelijk bedrogen te zijn; hij hield zoo woest huis in den grot, dat ten slotte ook alle andere reuzen verslagen waren, terwijl hijzelve na langen tijd eindelijk den steen wist te verwijderen. Soegriwå had zich intusschen naar den hemel gehaast en den vader der nimf de ware toedracht, voor zoover hem die bekend was, verteld. Hij ontving de nimf als echtgenoot en leefde gelukkig, tot op zekeren dag Soebali met het hoofd des reuzenkoning's verscheen en, zijnen broeder ziende, wraak op dezen wilde nemen. Op het hooren van den twist kwam de vader der nimf en werd ten slotte het misverstand opgehelderd. Soegriwå, inziende dat hij onrechtmatig in het bezit zijner echtgenoot gekomen was, wilde deze onmiddellijk aan zijnen broeder afstaan. De hoopvolle toestand, waarin zij zich bevond was echter oorzaak, dat Soebali haar weigerde, aan te nemen. Beide broeders keerden verzoend naar de aarde terug.

Voor aspirant bezoekers, diene nog het volgende: Men bereikt de grot het gemakkelijkst van uit Bedjen, dat ligt aan den verhardten weg Soekårëdjå — Tjandiråtå. Eerstgenoemde plaats wordt met de noordkust en dus met de S. C. S. lijn verbonden door twee verharde wegen, terwijl men naar Tjandiråtå langs een goeden weg van uit Parakan (station N. I. S.) komt. Van het noorden zijn ook kortere verbindingen, o. a. van uit Bodja; deze zijn mij niet nader bekend en zeker alleen in den drogen tijd te gebruiken, waarbij dan nog voetmarschen noodig zijn. De verwaarloosde weg Bedjen-Ngalean is, tenzij er intusschen verbetering in den toestand gekomen is, niet voor karretjes, wel voor rijwielen geschikt. In Ngalean is een Gouvernements-Pasanggrahan (vergunning te vragen bij den Assistent-Resident van Temanggoeng of den Controleur B. B. te Parakan). Van Ngalean leidt een voetpad door djati- en later wildhout bosch, dat echter op vele plaatsen in veld is omgezet,

naar het noorden tot dicht bij de grot. Die wandeling duurt \pm 1 uur. Wegens de mooie vergezichten, die men bij goed weer onderweg heeft, rekene men den tijd, vooral voor den terugweg naar Ngalean, flink ruim en vergeete de natjes en droogjes voor den inwendigen mensch niet.

Ten slotte hoop ik, dat dit artikeltje enkelen, niet alleen tot lectuur, maar ook als practische handwijzer moge dienen bij het bezoeken eener streek, die ieder, al is het ook na een vermoeienden tocht, rijk zal beloonen. Ik hoop ten slotte, dat de belangstelling in de tropische natuur (in dubbele beteekenis, met en zonder aanhaling teekens), meer en meer mag toenemen en dat de trouwe vrienden der zaak geen gelegenheid voorbij zullen laten gaan, om een en ander warm voor te staan.

Medan, aanvang Januari 1915.

J. A. LÖRZING.

DE PASTOOR = PAPILIO AGENOR of P. MEMNON.

Wat hebben we hier in Indië ter populariseering van plant- en dierkunde toch in de eerste plaats kernachtige Hollandsche namen noodig!

Daar komt me zoo'n baar in Priok aan en vol belangstelling vraagt hij den naam van den boom, die door zijn heldergele bloempluimen opvalt. Hij hoort een onbekend vogelgeluid en weet den voortbrenger ervan tot zijn groote voldoening tusschen het bladerloof te ontdekken. En steeds krijgt hij onverstaanbare, niet uit te spreken, Inlandsche klankopstapelingen naar zijn hoofd geslingerd: Tuut-tuut 't ééne oor in, 't andere oor uut. En als de vraagbaak wetenschappelijk gevormd is, dan krijgt de belangstellende leek evenmin iets te hooren, waaraan hij houvast heeft. De belangstelling wordt op die manier wanhopig den kop ingedrukt. De baar wordt moedeloos van die hem niets zeggende namen, die hij met den besten wil van de wereld maar niet kan onthouden.

Later, na zoo en zooveel pikols bras, dan lijkt ons trommelvlies beter te functioneeren, lijken de hersenen vast te kunnen houden, wat vroeger vervluchtigde als aether in den zonneshijn: Maar in dien tijd heeft de natuurstudie ernstig schade geleden.

Een karakteristieke naam voor het natuurobject, daaraan — het kan niet nadrukkelijk en vaak genoeg gezegd worden — daaraan hebben we hier groote, groote behoefte, willen we de menschen, die van de natuur houden, in stede van moedeloos te maken opwekken om hun vrije uurtjes aan natuurstudie te besteden.

Zoo was me de vlinderfoto in den 1^e jaargang bl. 72 met de korte beschrijvingen en de meerendeels typische namen bijzonder welkom.

Aan vele kon men zoo proeven, dat ze in den kindermond ontstaan waren. En 't zijn dikwijls de kinderen, die 't eigenaardige van plant of dier in een naam kunnen vastleggen.

Vinden de lezers bijvoorbeeld de naam *Melksterretje* niet prachtig gekozen voor *Daun kendali* (*Isotoma longiflorum*). Drukte het kind zich niet kernachtig uit, toen 't de *Witte labiaatjes*, die hier zoo overvloedig langs de wegen groeien (*Lënglëngan* *) met *Mierenlipjes* betitelde?

*) Met *Lënglëngan* worden aangeduid: *Gynandropsis pentaphylla* en *Desmodium Scalpe*. De Heer SCHROO bedoelt blijkbaar geen van beide, maar een *Labiaat* (misschien *Leucas liniifolia*). Wil hij ons nog even berichten omtrent deze zaak of misschien een gedroogd exemplaar opzenden. 't Kan een aanwinst zijn voor onzen namenvoorraad. Hij zal daar zeer mede verplichten
de Red.